

Onderwerp **Initiatiefvoorstel Van verdeling tot verblijfsruimte - Een nieuwe visie voor de diepenring**
Ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
Te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 340505-2024

Datum 11-12-2024

Uw brief van

Uw kenmerk



Geachte lezer,

Uw raad heeft in juni 2021 het initiatiefvoorstel ‘Van verdeling tot verblijfsruimte’ aan ons college aangeboden. U verzocht daarmee een integrale visie voor de Diepenring te ontwikkelen, vanuit een gebiedsgerichte aanpak, gericht op de gehele Diepenring, inclusief verbindingkanaal. Thema’s als groen, verblijf en klimaat zouden daarbij ruim aandacht moeten krijgen. Middels deze brief willen wij u toelichten hoe wij de reikwijdte en aanpak van het initiatiefvoorstel willen realiseren en met welk tijdpad.

Inleiding

Het denken over de Diepenring is niet nieuw. Al in 2009 werd onder de noemer ‘De parels en de ketting’ gesproken over de Diepenring van Groningen als visitekaartje voor de stad, waarbij volop aandacht moet zijn voor verblijf, recreatie en groen. Daarvoor moest (onder andere) de rol van de auto worden teruggedrongen. Dit laatste werd ook naar voren gebracht in een raadsnotie uit 2016 met als titel ‘Diepenring voor alle stadjes’. Hierin lag het accent op het terugdringen van parkeren aan de diepenring, ten faveure – wederom – van recreatie en verblijf. Dit accent op een beter verblijfsklimaat, met volop aandacht voor groen, de relatie met het water en ruimte voor voetgangers en fietsers spreekt ook nadrukkelijk uit het initiatiefvoorstel ‘Van verdeling tot verblijfsruimte’, het initiatiefvoorstel van uw raad uit 2021.

Inmiddels zijn we al enkele jaren in de geest van deze ambities en wensen aan het werk om op een aantal plekken aan verblijfskwaliteit te werken. Denk daarbij aan de verlaagde kade bij de Kattenbrug, het weghalen van parkeerplaatsen, het gebied rondom de Stadsschouwburg en momenteel actueel de aanleg van Dudok aan het

Diep, dat een geheel nieuwe verblijfsruimte aan de Diepenring in onze binnenstad toevoegt.

Van een alomvattende aanpak vanuit één visie op de functie en rol van de Diepenring is tot op heden evenwel nog geen sprake. Zonder een systeemanalyse van het geheel en onderzoek naar de gevolgen van mogelijke systeemaanpassingen ontnemen we ons de mogelijkheid om kansen te benutten voor deelprojecten. Aan en rond de Diepenring komen veel thema's samen. Op 23 april 2024 heeft u van het college het document Geleide Groei ontvangen. Dit strategisch kader voor de binnenstad vormt een belangrijk fundament voor de opgave voor en positionering van de Diepenring. Vanuit ons kader Geleide Groei willen we de Diepenring beter benutten en betrekken in onze verruimde binnenstad, en daarmee nadrukkelijker inzetten op versterking van het bezoekmotief van de diepenring zelf (de diepenring als bestemming).

Naast een nieuwe bestemming vormt de Diepenring ook de schakel naar aangrenzende woonwijken en nieuwe ontwikkelgebieden. De gewenste toekomstige inrichting vraagt als bestemming en schakel meer ruimte voor fietsers en voetgangers en ruimere aandacht voor groen en klimaatadaptatie. Momenteel is vooral een dominante functie weggelegd voor verkeer, met in het bijzonder de busroutes en de autoroutes naar parkeergarages. Daarnaast zien we veel autoparkeren langs de kades waardoor veel ruimte wordt ingenomen.

Een ander gebruik en vorm van de ruimte, betekent ook dat we anders moeten nadenken over het functioneren van de Diepenring als systeem (water, voetganger, fietser, bus, logistiek, auto). Zeker vanwege de combinatie van een aanvullende ruimtevraag voor groen, verblijf, duurzaamheid, en vanuit het huidig en toekomstig programma van wonen, werken of voorzieningen aan de Diepenring. Het gaat daarbij vooral om een zorgvuldige en integrale afweging van de vraag wat waar kan of moet en onder welke voorwaarden. In deze afweging combineren we het belang, het gebruik en de functies van de openbare ruimte in relatie tot de functies van gebouwen aan de Diepenring. Daarbij geldt een grote mate van verwevenheid met verschillende programma's (denk aan mobiliteit, water, groen, duurzaamheid, economie, beheer en onderhoud etc.). Uit de kruising van de ambities van enerzijds meer ruimte voor verblijf, meer groen en klimaatadaptatie en anderzijds ook oog voor de noodzaak van het meervoudig ruimtegebruik met behoud van belangrijke functies, willen we opgaven destilleren die met een nieuwe inrichting en nieuw gebruik beantwoord zullen moeten worden.

Vanwege de complexiteit van dit proces én het feit dat de gemeentefinanciën onder druk staan vanaf 2026 is het voorstel om dit proces globaal in een aantal hoofdfasen te verdelen. Te beginnen met de fase waarin we de scope van de opgave afbakenen, de contouren schetsen van de opgave voor een vernieuwde Diepenring en een voorlopig tijdspad aangeven. Deze brief is daar een weergave van.

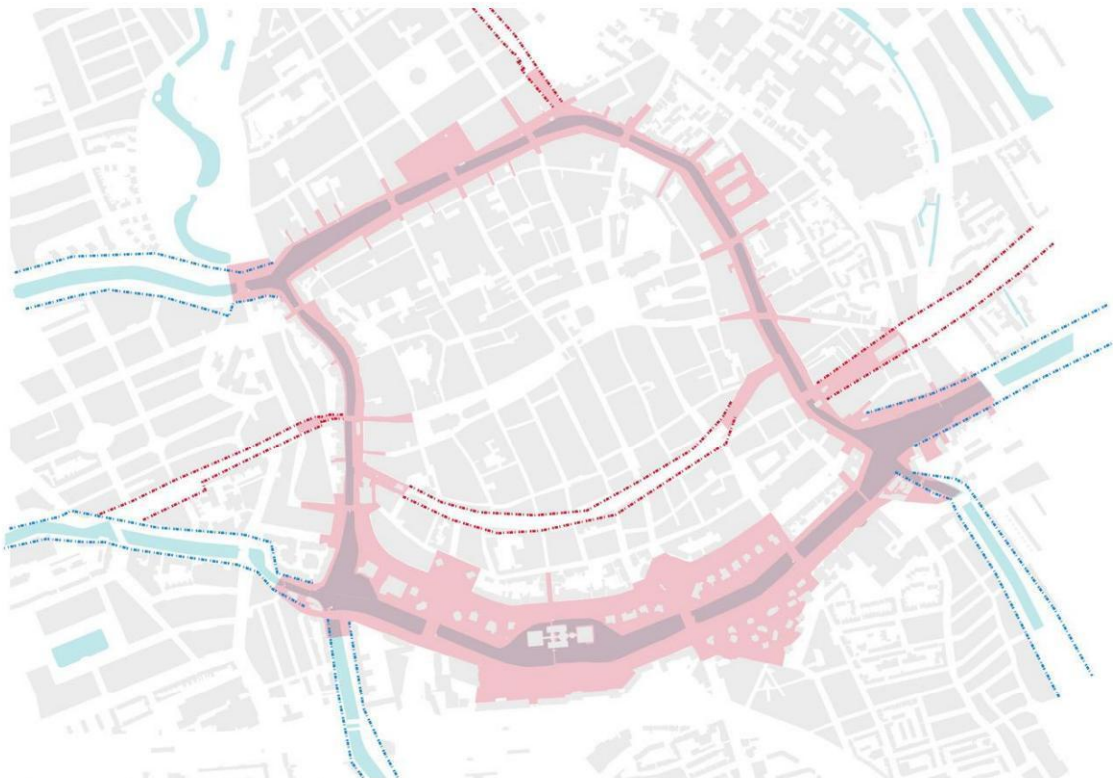
Scope en contouren

Met het bepalen van de scope bepalen we de definitie en de opgaven voor een vernieuwde Diepenring die voldoet aan de eisen van deze tijd, dus met meer ruimte voor verblijf, vergroening en klimaatadaptatie. Vormde de Diepenring ooit de begrenzing van de historische middeleeuwse binnenstad, in de filosofie van het nieuwe strategisch kader 'Geleide groei' ligt de Diepenring niet langer aan de

rand, maar volledig binnen de verruimde binnenstad. De Diepenring vormt de schakel tussen het oude centrum en de aangrenzende stadsdelen. Het streven is om de gebieden aan weerszijden van het water sterker met elkaar te verbinden en het bezoekmotief van de Diepenring zelf te vergroten. Ook benadrukken we daarbij het belang van de radiale verbindingen (de zogenaamde aanloopstraten) tussen het hart van de binnenstad en de woonwijken en nieuwe ontwikkelgebieden.

Historisch gezien is de Diepenring nooit als één systeem aangelegd, maar in de loop van de tijd als aaneengesloten ring ontstaan. Met name het zuidelijk deel vraagt nader onderzoek en afbakening: rekenen we het Verbindingskanaal en/of het Zuiderdiep tot de Diepenring? We gaan daarbij uit van de bestaande watervoerende diepen, dus inclusief het Verbindingskanaal voor het Hoofdstation. We richten ons dus niet op het Zuiderdiep, dat in de loop der jaren een ander karakter heeft gekregen.

We kijken daarbij nadrukkelijk naar de Diepenring als structuurdrager: voor mobiliteit vervult de Diepenring zoals gezegd nog altijd een belangrijke rol, zeker op het gebied van OV en logistiek. Vanzelfsprekend maakt het onderdeel uit van een veel grotere waterstructuur. De Diepenring is dan ook benoemd als belangrijke ecologische groen- en waterstructuur. Daarnaast onderzoeken we breder de functie als klimaatsysteem. Wat is waar mogelijk als het gaat om vergroening en gebruik van de kades en oevers? Ook de ondergrond verdient aandacht: welke functie heeft de Diepenring in het kabels- en leidingennetwerk?



Afb 1. Voorlopige definitie; als we alle met de Diepenring verbonden ruimte optellen is het totaal 1,5 x zo groot (!) in oppervlak als het Noorderplantsoen

Van plekkengericht werken naar een integrale aanpak

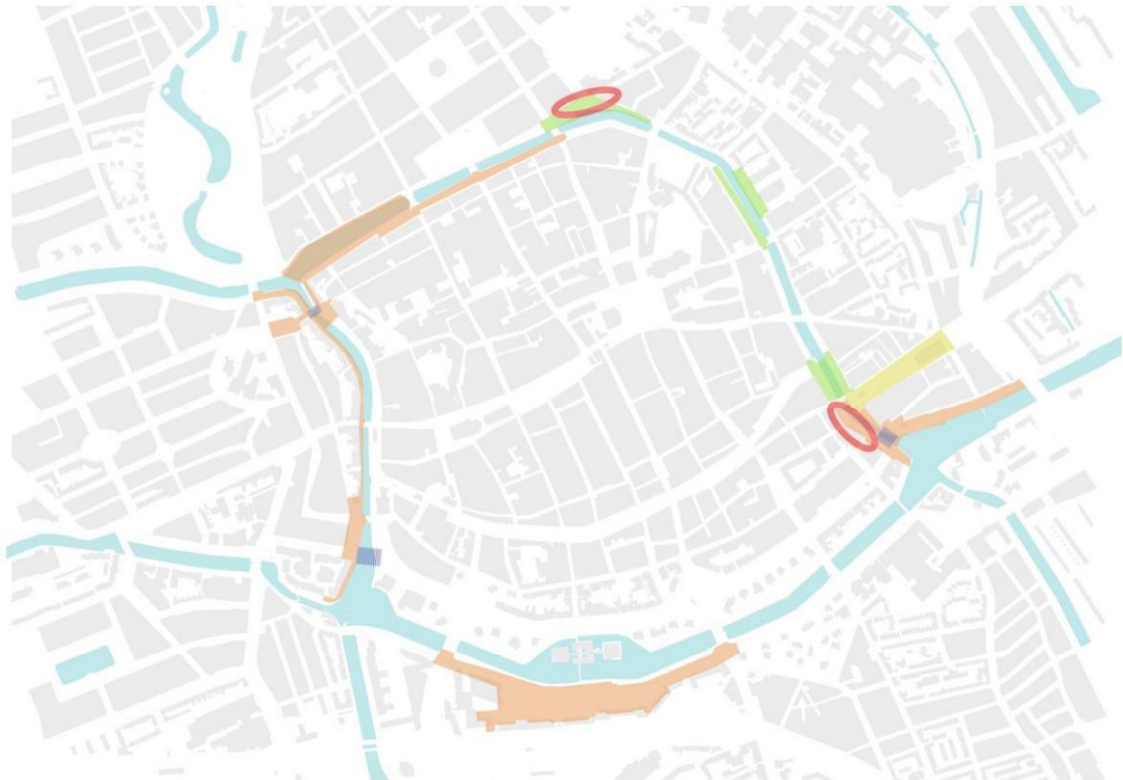
De afgelopen jaren is vooral pleksgewijs geïnvesteerd in de Diepenring, zoals bij de Kattenbrug met de verlaagde kades, rond de Stadsschouwburg en bij het in uitvoering zijnde Dudok aan het diep. Op deze plekken wordt de Diepenring weer een

bestemming en ontstaat meerwaarde met nieuwe mogelijkheden voor verblijf, groen en beleving van het water. Het positieve gevoel en enthousiasme, ook bij inwoners, over deze 'parels', laat zien dat de stad behoefte heeft aan dergelijke nieuwe ruimtes die de potentiële waarde van de Diepenring ontsluiten.

De gehele Diepenring overziend zien wij kansen voor een soort klimaatring, waar lucht, groen, ruimte en water samen komen. Dit wordt gekenmerkt door het verbindende water, maar is gelijktijdig te onderscheiden in verschillende delen, zowel in ontstaan, op basis van ruimtelijke kenmerken als in functioneren. Dit betekent dat we ook qua opgave eigenlijk niet van *de* Diepenring kunnen spreken, maar dat we het totale gebied in deelgebieden moeten opdelen en faseren, die elk hun eigen aanpak en oplossing vragen. Dit kan echter niet zonder een overkoepelende systeembenadering waarbij we het functioneren als geheel onderzoeken: als klimaatstelsel, als verkeersstructuur en als watersysteem; ruimtelijke dragers die de binnenstad verbindt met de aangrenzende wijken en nieuwe ontwikkelgebieden.

Appendices

Daarbij willen we de aangrenzende gedempte diepen ook betrekken in de te ontwikkelen hoofdvisie. Waar zich kansen of oplossingen voor bredere vraagstukken aandienen, of waar momenteel al aan gewerkt wordt - zoals het Damsterplein - zullen we deze zien als appendices van de Diepenring. Ook deze zijn van belang voor de Diepenring, net als de genoemde toegangswegen naar de binnenstad, de radialen, die de binnenstad voeden en de verbinding vormen met het ommeland.



Afb. 2 Gebieden waar al gedefinieerde projecten langs de Diepenring lopen of aanstaande zijn

Relatie met bestaande kaders

Uiteraard maken we bij de aanpak gebruik van de kennis, ervaring en ontwikkelde visie op de doorontwikkeling van de binnenstad. De Visie Binnenstad en het

strategisch kader Geleide Groei, de leidraad Nieuwe stadsruimtes voor de binnenstad, de gemeentelijke Ontwerpleidraad voor de leefkwaliteit van de openbare ruimte (Nieuwe Ruimte) en de Mobiliteitsvisie zijn daarbij enkele van de relevante documenten. Daarnaast zoeken we afstemming met de verschillende gemeentelijke programma's: mobiliteit, wonen, leefkwaliteit (groen, water, klimaatadaptatie, erfgoed), het ruimtelijk economisch en maatschappelijk perspectief, naast ook beheer. Vanuit deze programma's zien we in elk geval nu al kansen, zoals nieuwe mogelijke (fiets-/voetgangers) verbindingen (Oosterkade en Steenhouwerskade) en onderzoek naar mogelijke autoknips (aansluiting bij de Mobiliteitsvisie doorwaadbare stad). Ook vraagstukken over wonen en voorzieningen aan en op het water en recreëren aan/op het water vinden hierin hun basis.

Bij de uitwerking van deze lopende of voorgenomen opgaven zoeken we naar balans tussen ambities en de fysieke mogelijkheden en beperkingen, bijvoorbeeld in de beschikbare fysieke ruimte binnen het profiel van gevel tot gevel langs de Diepenring. Uiteraard houden we bij de uitwerking rekening met de aansluiting op de bredere omgeving. Via de genoemde aanloopstraten, maar ook met een meer gebiedsgerichte blik, zoals in aansluiting op de planvorming van het stationsgebied en het UMCG, met respect voor de processen die op en rond deze gebieden spelen.

Hoofdambities

Wij benoemen 7 ambities als hoofdthema's waarop wij de visie willen gaan uitbouwen.

- **Identiteit**
De Diepenring als gestolde geschiedenis. De ontstaanswijze en tijdsperiode van ontstaan zijn verschillend voor de te onderscheiden delen van de Diepenring. Dit biedt aanleiding voor differentiatie, waarmee de geschiedenis beter afleesbaar wordt.
- **Verblijfskwaliteit**
De Diepenring als groene ring. In de leefbare stad krijgt de Diepenring een nieuwe betekenis als aaneengesloten systeem van verblijfsruimte. De Diepenring is schakel tussen de binnenstad en de aangrenzende stadsdelen die als verblijfsgebied kan verbinden en ruimte biedt aan ontmoeting.
- **Bestemming**
De Diepenring als bestemming kan een grotere rol invullen in het bezoeks-motief van de binnenstad. De vrijetijdseconomie neemt in belang toe. De aanpak van de Diepenring kan dit ondersteunen en stimuleren. Denk daarbij aan meer ruimte voor ondernemen, wonen, werken, recreëren en verblijven. Het gaat hierbij om menging van deze verschillende functies in de juiste verhouding, de balans ertussen en de keuze voor prioritering in delen van de Diepenring verdienen volop aandacht.
- **Water**
De Diepenring als waterpark. De Diepenring is onderdeel van het stedelijk waterstelsel en kan als zodanig beter beleefd worden. De relatie met het water versterken door: beter zicht op het water vanaf de kade en de gevels, bewegen langs het water mogelijk maken, naast verblijven en functies aan of op het water, varen op of zwemmen in het water.

- **Klimaat**
De Diepenring als klimaatsysteem. Blauw en groen duurzaam samenbrengen in een herkenbare en aaneengesloten structuur die verbinding legt met grotere ecologische structuren tot ver in het landelijk gebied.
- **Zachte mobiliteit**
De Diepenring als fietsring en wandelommetje. Inzetten op vertraging als kwaliteit. Lagere snelheid biedt meer kansen voor menging van verkeerssoorten, waarmee ruimte ontstaat voor vergroening en verblijf.
- **Mobiliteit en transport**
De Diepenring als toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Verder verkeersluw maken van de binnenstad heeft voor de Diepenring gevolgen voor met name de automobilititeit en straatparkeren. Voor OV en logistiek blijft de Diepenring een belangrijke drager.

Elk van deze thema's werken we in het vervolgtraject uit naar concrete opgaven voor de aanpak van de Diepenring, als systeem en per deelgebied. Daarbij willen we ook uitdrukkelijk aandacht besteden aan het meer reguliere management van de Diepenring en omgeving nadat (op delen) herinrichting heeft plaatsgevonden. Denk daarbij aan beheer en onderhoud van de openbare ruimte, maar ook bijvoorbeeld aan handhaving bij overlast.

Betrekken omgeving en uw raad

Net zoals bij de het opstellen van een programma van eisen voor de Grote Markt gaan we uiteraard zorgvuldig participeren met een brede en open blik zowel intern gemeentelijk als gericht op externe belanghebbenden zoals ondernemers, bewoners, georganiseerde stakeholders en experts.

Doel is om in fase 2 te komen tot een verdere invulling van de opgave en een Programma van Eisen inclusief een structuurschets voor de totale Diepenring. Het streven is dit eind 2025 aan uw raad voor te kunnen leggen. Om dit proces verder voor te bereiden komen wij begin 2025 met een kredietaanvraag voor de voorbereidingskosten bij fase 2. Dit gaat vergezeld van een samenvatting van het onderzoek naar definitie van de opgaven, afbakening en ambities op basis waarvan de raad prioriteiten kan stellen. Op deze manier werken we fase- en stapsgewijs aan de aanpak van de Diepenring en zit uw raad bij elke stap aan het stuur.

Vervolg

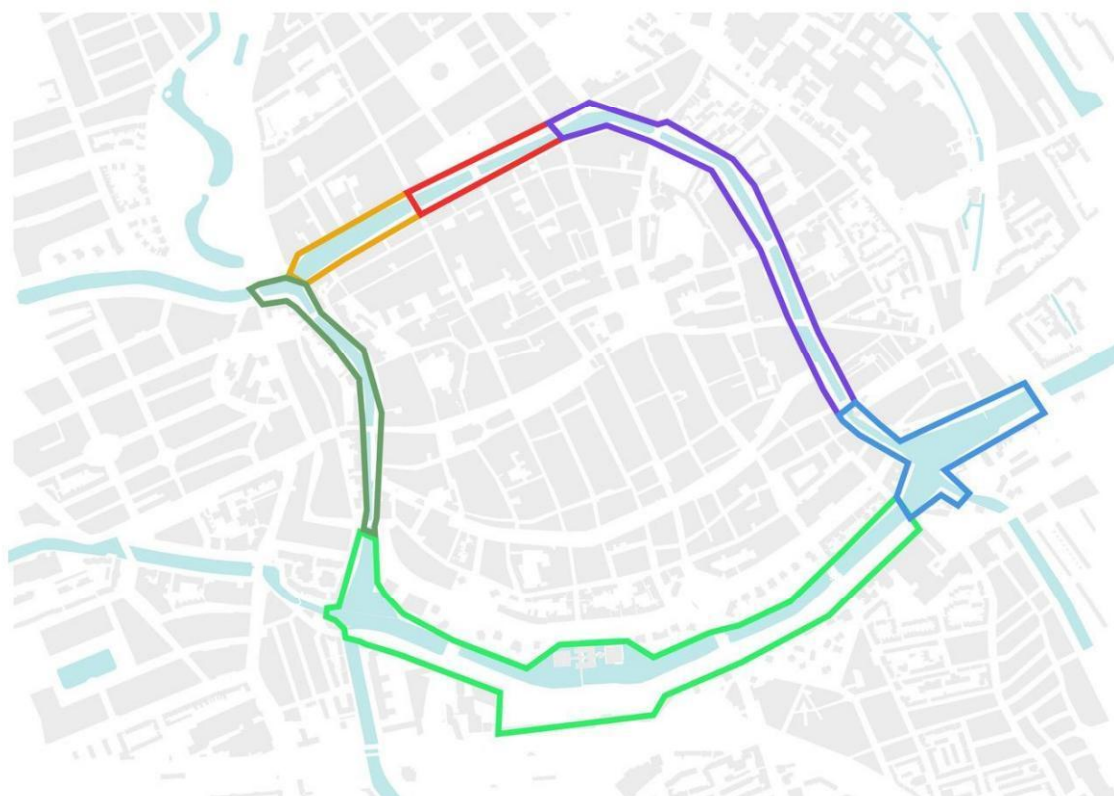
De aanpak als totaal is in meerdere opzichten een uitdaging, (vooral) ook financieel. Immers, er is nog niet voorzien in een (deel-)budget voor de aanpak van de Diepenring, anders dan voor enkele hotspots, zoals Dudok aan het Diep, Damsterplein, (deels) Oosterkade en bijvoorbeeld de Kattenbrug en omgeving. De druk op onze gemeentefinanciën vanaf 2026 maakt daadwerkelijke uitvoering van projecten daarmee onzeker. Toch vinden wij het belangrijk om wel een kader te ontwikkelen mocht die situatie op termijn verbeteren. Deze brief gaat dan ook vooral over de eerste fase waarbij wij de opgave voor de Diepenring nader duiden. De daadwerkelijke realisering van concrete (deel-)projecten is dus afhankelijk van de toekomstige financiële ruimte.

De veelheid van facetten en onderwerpen die samenkomen op de Diepenring zorgt eveneens voor flinke uitdagingen, maar biedt ook kansen voor de doorontwikkeling van de binnenstad zoals uiteengezet in Geleide Groei. Vanuit het perspectief van

planning en control is het voorstel om vanuit een totaalvisie in te zoomen op deelgebieden en de aanpak daarop in te richten. Dit willen we doen door het maken van een Programma van Eisen (PvE) voor het gehele gebied en voor verschillende deelgebieden. We willen in de eerste fase tegelijkertijd ook toewerken naar mogelijke keuzes in prioritering. Zo kan het voor de hand liggen om op basis van de actuele ontwikkelingen de omgeving rond Dudok aan het Diep als één van de eerste deelprojecten aan te pakken. Ook de Noorderhaven is hiervoor in beeld. In de nadere verkenning van de opgaven komen we hierop terug. Een dergelijke prioritering en fasegewijze aanpak maakt het in elk geval beter mogelijk om de totaalaanpak gestructureerd vorm en inhoud te geven.

Per gebied brengen we zo de opgave, de aanpak, de fasering en de kosten in beeld. De afweging en prioriteitstelling verloopt via uw raad als input voor de vervolgaanpak in projecten. Zo kunnen we efficiënter aan de totale integrale opgave werken.

Geografisch onderscheiden we daarbij vooralsnog de verschillende delen van de Diepenring die alle hun eigen karakter, kansen en deelopgaven bevatten. De kaart hieronder bevat daarvan een eerste voorlopige weergave.



Afb. 3. Eerste aanzet tot definiëring van deelgebieden op basis van ontstaan, uiterlijk en gebruik

In de aanpak onderscheiden we samengevat drie hoofdfasen:

Fase 1 november 2024 – Q1 2025 Definitie, omschrijving van opgaven en ambities.

Inventariseren geprogrammeerde projecten beleids- en beheerprogramma's, inclusief nadere uitwerking van proces aanpak, mogelijke prioritering en tijdsplanning. Hierover zullen we u in Q1 2025 nader informeren.

Fase 2 jan-december 2025 - Ambities en opgaven doorvertalen naar een Programma van Eisen en Visiedocument.

Uitwerking visie op de Diepenring, uitkomsten raadpleging stakeholders, onderzoek naar structuren op binnenstads- en stedelijk niveau en doorwerken van conclusies naar inrichtingsprincipes voor standaardprofiel(-en) en projectlocaties in een Programma van Eisen. Het streven is dit eind 2025 aan uw raad voor te leggen.

Fase 3 2026 en verder - Ontwerp en mogelijke realisatie

Mede afhankelijk van de financiële situatie een eventuele vervolgstap naar definitief ontwerpen van standaard profiel(en) en deelprojecten aan de hand van de inrichtingsprincipes zoals bepaald in fase 2. Participatie en realisatie per gebiedsdeel in aparte voorstellen aan uw raad.

We hopen zo een voortvarende start te kunnen maken met een toekomstbestendige invulling van de Diepenring conform de opzet en ambities uit uw initiatiefvoorstel.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Mirjam van 't Veld

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.